

Врз основа на член 31 од Статутот на Црвен крст на Република Северна Македонија, раководниот одбор на Црвен крст на РСМ на седницата одржана на ден 23.12.2021 донесе

ПОЛИТИКА ЗА ЗАШТИТА И ОДГОВОР НА СЕКСУАЛНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА И ЗЛОУПОТРЕБА

1. Дефиниции

За потребите на оваа Политика:

- 1.1. „Зафатени лица“ се однесува на лица кои очекуваат или добиваат поддршка или помош од Националното друштво (НД). Тоа може да ги вклучи сите лица во земјата или локалните заедници каде што дејствува НД;
- 1.2. „Механизми за поплаки во заедниците“ се однесува на доверливи канали преку кои членовите од зафатените заедници можат безбедно да пријават поплаки и да побараат помош. Се основа на вклученоста на заедницата каде поединците можат и се охрабрени безбедно да пријават незадоволство на доверлив начин – вклучувајќи инциденти за сексуална експлоатација и злоупотреба, и тие пријави се упатуваат до соодветните органи и тела за понатамошни чекори.
- 1.3. „Човечки ресурси на Црвен крст на Република Северна Македонија (ЦКРСМ)“ се однесува на сите лица во служба на ЦКРСМ, вклучувајќи: вработени, волонтери, членови, ангажирани лица, практиканти и консултанти.
- 1.4. „Интерни акти на ЦКРСМ“ се однесува на Правила за работни односи на ЦКРСМ, Правила за ред и дисциплина во стручната служба, Кодекс на однесување за вработени и волонтери, и сите други правила и регулативи на НД;
- 1.5. „Превенција и одговор на сексуална експлоатација и злоупотреба (СЕЗ)“, се однесува на политики, правила и активности насочени кон превенција на вклученоста на човечките ресурси на НД од учество во било која форма на СЕЗ и одговор доколку тоа се случи;
- 1.6. „Одговор или одмазда“ кој се презема заради тоа што поединец бил жртва или постои сомневање дека е предмет на недолично однесување како што е СЕЗ или учествува во покрената постапка или истрага.
- 1.7. „Сексуална Злоупотреба“ се однесува на чин или закана со физички или психолошки напад од сексуална природа, без разлика дали е со примена на сила или под нееднакви или присилни услови, кога е извршена врз засегнати лица.

- 1.8. „Сексуална експлоатација“ се однесува на било каков чин или обид за злоупотреба на позиција на ранливост, немоќ или доверба за сексуални цели во однос на засегнатите лица, вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на монетарно, социјално или политичко профитирање од сексуална експлоатација на друг. Секое плаќање (преку готовина, услуга или стока) за сексуални услуги се смета дека претставува сексуална експлоатација.
- 1.9. „Сексуална експлоатација и злоупотреба“ (СЕЗ) се користи во текот на оваа политика за да се осврне на горе дефинираните дела заедно.
- 1.10. „Сексуално вознемирување“ се однесува на секој несакан сексуален чин или несакано вербално или физичко однесување од сексуална природа помеѓу човечките ресурси на ЦКРСМ. Ова се разликува од СЕЗ, која се однесува на експлоатација и злоупотреба на засегнатите лица.
- 1.11. „Свиркач / укажувач“ се однесува на поединец кој пријавил сомневање за прекршување на внатрешните правила на ЦКРСМ. Укажувачите даваат информации врз основа на разумно сомневање дека се случило погрешно дело.

2. Вовед

Како хуманитарна организација доследна на својот мандат, ЦКРСМ има обврска да ги почитува и заштитува ранливите лица во ризик. ЦКРСМ е дел од меѓународното движење на Црвен крст и има глобално и локално присуство.

СЕЗ кон лицата на коишто ЦКРСМ им помага е еден од најтешките начини на кој ЦКРСМ може да потфрли во своето работење. И покрај големото внимание во хуманитарното дејствување, може да се случи пријава на случаи во кои постои СЕЗ, но и постоење на истите, а непријавување или прикривање поради страв од одмазда. Затоа е клучно ЦКРСМ да ги превземе сите чекори за превенција на појава на такви случаи во организацијата и соодветно да одговори на пријавени случаи.

Кодексот на однесување на ЦКРСМ забранува СЕЗ на секого, вклучувајќи ги и лицата кои се корисници на помош и поддршка од ЦКРСМ. Забраната исто така се однесува и на употреба на материјал кој може да се злоупотреби и било каква размена на пари, вработување, стока, за сексуални услуги, вклучувајќи и сексуални понуди или други форми на понижување, деградирање или искористувачко однесување. Забраните важат и за контакти или соработка со лица вклучени во трговија со сексуални работници.

Во 2015 година за време на 32-та Меѓународна конференција на ЦК/ЦП се усвои Резолуција 3 која ги осудува сексуалните и родово базирани насилства во било кои околности, особено во време на вооружени конфликти, катастрофи, или други итни состојби. Резолуција 3 исто така ги повикува компонентите на Движењето на ЦК да усвојат и спроведат политики на нула толеранција кон СЕЗ на корисници од страна на вработени и волонтери и санкционирање на секој поединец за неговите постапки.

3. Цел и примена

3.1. Цел

Целта на оваа политика и да осигура дека ЦКРСМ ги презема сите неопходни чекори за превенција од СЕЗ од страна на човечките ресурси во ЦКРСМ и да одговори соодветно на оние инциденти кои не може да ги превенира. Дополнително на оваа цел е осигурување на добросостојбата на жртвите на СЕЗ и одговорно и достоинствено однесување со припадниците на локалните заедници. Оваа политика се залага за обезбедување на фер третман кон обвинетите лица за СЕЗ, согласно внатрешните акти на ЦКРСМ.

Постоечките системи за внатрешно пријавување, истрага и постапување за можни СЕЗ прекршувања на кодексот за однесување и правилата за работни односи и работен ред и дисциплина се зајакнати преку оваа политика. Преземањето на соодветни чекори за СЕЗ случаи се објаснети во Точка 5. на оваа Политика во *Улоги и Одговорности* и Точка 6. *Процедури за известување*. Планот за акција кој го поддржува имплементирањето на оваа Политика, има за цел понатаму да влијае на подигањето на свеста и планирањето на обуки преку кои ќе се зајакне капацитетот за справување со случаи на СЕЗ.

Оваа политика дополнително ја зајакнува и развива одговорноста со цел жртвите на СЕЗ, ЦКРСМ или било кој друг кој е се сомнева за постоење на СЕЗ, да се чувствува слободен да пријави и да биде заштитен од одмазда.

Соработката со локалните заедници, промовирање на механизми за поплаки во заедниците и обезбедување на поддршка на жртвите се важни компоненти на оваа политика, процедурите и планот за акција.

3.2. Примена

Оваа Политика се однесува на сите човечки ресурси во ЦКРСМ.

Постапувањето по Поплаки пристигнати во ЦКРСМ за човечки ресурси од ЦКГС/ООЦК е опишано во точка 5. и 6. од оваа Политика.

4. Принципи и правила на однесување

ЦКРСМ има нула толеранција кон СЕЗ. Тоа значи дека сите сторители ќе се повикаат на одговорност.

ЦКРСМ применува пристап насочен кон жртвите, за превенција од СЕЗ. Ова ги подразбира и следните принципи:

- **Не прави штета** – не се презема ниту една активност која може да ја влоши ситуацијата на жртвата од СЕЗ;
- **Почит** – сите активности кои се преземаат се водени со почит кон изборот, желбата, правата и достоинството на жртвата;

- **Безбедност** – безбедноста и сигурноста на жртвата е приоритет број еден за сите вклучени страни;
- **Доверливост** – мора да постои висок степен на доверливост за идентитетот на жртвата и други информации за секој аспект во време на водење на постапката за случајот. Треба да се преземат сите мерки и активности за постапката за случајот да се води со целосна доверливост.
- **Недискриминација** – ЦКРСМ обезбедува еднаков и фер третман на секој кој има потреба од помош за време на СЕЗ инциденти кои ги вклучуваат човечките ресурси на ЦКРСМ.
- **Заштита на деца** – посебно внимание се дава на децата жртви и на констатирање на нивните специфични потреби. За грижа за децата се консултираат стручни лица за заштита на деца.

Истрагите за СЕЗ случаи се водат фер и со почит на правата на сите вклучени страни.

Активностите за превенција од СЕЗ се спроведуваат со пристапот на вклученост на заедниците и одговорност.

Согласно Кодексот на однесување, човечките ресурси во ЦКРСМ:

- Нема да извршат чин на СЕЗ;
- Нема да се вклучат во сексуални активности со:
 - лица под 18 години;
 - возрасни лица кои добиваат или очекуваат да добијат помош и поддршка од ЦКРСМ;
 - сексуални активности кои ги вклучуваат сите видови на активности и злоупотреба од сексуална природа, со или без физички контакт, без разлика дали некоја од страните е свесна за таквата злоупотреба.
- Нема да разменуваат пари, вработување, стоки или услуги за секс, вклучувајќи и сексуални понуди или други видови на понижување, деградирање или искористувачко однесување.
- Нема да произведуваат, набавуваат, дистрибуираат или користат порнографски материјал во просториите на ЦКРСМ, или со опремата на ЦКРСМ, вклучувајќи читање/прегледи на порнографски веб страници или испраќање на мејлови со порнографска содржина.

Заштита на укажувачи: ЦКРСМ има политика на нула толеранција кон секоја форма на одмазда кон лица кои пријавиле сомневање на прекршување на внатрешните правила на ЦКРСМ или кои соработуваат во постапката или истрагата.

Секој кој пријавува сомневање за наводно недолично однесување мора да дејствува со добра намера и да има разумно заснована причина за постоење на прекршување на правилата на ЦКРСМ.

5. Улоги и одговорности

5.1. Одговорности на Генералниот секретар и секретари на ООЦК/ЦКГС

Генералниот секретар и секретарите на ООЦК/ЦКГС ја имаат целосната одговорност за имплементацијата на Политиката во однос на човечките ресурси на ЦКРСМ кои се под нивна надлежност. Во Централната канцеларија на ЦКРСМ, ЦКГС и ООЦК, Генералниот секретар/секретарот назначува одговорно лице за превенција од СЕЗ.

Одговорностите на Генералниот секретар/секретарите вклучуваат и:

- Осигурување дека човечките ресурси на ЦКРСМ се информирани и континуирано потсетувани за содржините на Политиката;
- Дејствуваат со личен пример и прават напори да се создаде и одржува средина која превенира СЕЗ;
- Презема навремени и соодветни активности по пријава, поплака, обвинување, активности или сомневање или одмазда поврзана со СЕЗ;
- Осигурува, заедно со одговорното лице, дека сите човечки ресурси на ЦКРСМ посетуваат редовни и задолжителни обуки за превенција од СЕЗ.

Секретарите на ООЦК/ЦКГС се дополнително одговорни:

- Да го интегрираат прашањето за СЕЗ системски во информативни кампањи, обуки и состаноци со опфатеното население, со особено внимание за ранливите групи;
- Да воспостават механизам за пријавување на СЕЗ инциденти;
- Да промовираат вклученост со локални организации, како што се здруженија на жени и со претставници на маргинализирани лица, организации на лица со посебни потреби, со цел подигање на свест за нула толеранција кон СЕЗ, и каде што е можно заедничко поставување на родово сензитивни механизми за поплаки во заедниците коишто се фокусираат на правата, капацитетите и потребите на жртвите;

5.2 Одговорности на сите човечки ресурси на ЦКРСМ:

- Да ја прочитаат и разберат оваа Политика;
- Да завршат задолжителна обука за превенција од СЕЗ;
- Да пријават СЕЗ инциденти за коишто се сведоци, слушнале за нив или се сомневаат дека постојат;
- Целосно соработуваат со лицата одговорни за истрага, да обезбедат доверливост на секој пријавен инцидент ;

5.3 Одговорности на лицето назначено за одговорно за превенција од СЕЗ

Одговорното лице го има овластувањето и одговорноста да спроведе соодветна истрага за можна СЕЗ во ЦКРСМ/ЦКГС/ООЦК. Проценката и/или истрагата може да се додели и на други лица согласно ресурсите на располагање и потребните вештини.

Сите обвинувања, без разлика на изворот од каде што доаѓаат, треба да бидат проследени до одговорното лице без одлагање. Пријавата за можна СЕЗ може да биде поднесена анонимно и ќе се чува доверливо.

По примање на пријавата одговорното лице прави првична проценка. Доколку проценката покаже дека пријавата е заснована на легитимна основа за постоење на СЕЗ, се отвара административна истрага/постапка согласно процедурите на ЦКРСМ и Правилата за работни односи.

Доверливоста треба да се одржува во однос на истрагата од страна на сите вклучени страни. Лицето кое е предмет на обвинување се смета за невино додека трае првичната проценка и во текот на целата истрага. За време на истрагата на обвинетото лице мора да му се овозможи да даде свој исказ.

Кога истрагата ќе заврши, одговорното лице подготвува извештај кој ги содржи наодите, заклучоците и препораките по спроведената истрагата.

Врз основа на природата и тежината на обвинението, како и утврдените надлежности, Генералниот секретар/секретарот може да одлучи да го предаде случајот на надлежните институции.

6. Процедури за пријавување

6.1. Пријавување од корисници

Корисниците на помош или услуги од ЦКРСМ можат да пријават случај директно во ООЦК/ЦКГС. ООЦК/ЦКГС се должни да ја почитуваат и применуваат оваа Политика и да имаат отворена соработка и комуникација со заедницата.

6.2. Пријавување од човечките ресурси на ЦКРСМ

Човечките ресурси на РСМ кои се сведоци, се свесни за, или се сомневаат дека некое друго лице од човечките ресурси на ЦКРСМ направило дејствија на СЕЗ, ќе пријави до:

- 1) Одговорното лице за СЕЗ во ЦКРСМ/ООЦК/ЦКГС;
- 2) Раководител или директно претпоставеното лице;
- 3) Генерален секретар/Секретар;
- 4) Претседател на ЦКРСМ/ООЦК/ЦКГС.

6.3. Пријавување од надворешни лица, вклучувајќи и партнери кои сакаат да поднесат пријава против човечките ресурси на ЦКРСМ, може да ги користат начините на пријава од точка 6.2.

7. Мониторинг и евалуација

Одговорното лице за превенција од СЕЗ во ЦКРСМ е одговорно за промоција и следење на имплементацијата на оваа политика.

Раководството и управата на ЦКРСМ ќе го ревидираат напредокот во имплементација на оваа политика на годишно ниво со поддршка на одговорното лице за превенција од СЕЗ во ЦКРСМ.

Генералниот секретар/секретарите се одговорни за примена на оваа Политика во дефинирањето на работните задачи по работни места и нејзино вклучување во договорите за вработување/ангажирање.

Одговорното лице за превенција од СЕЗ во ЦКРСМ доставува годишен извештај за бројот на поднесени пријави и преглед на докажани случаи, како и одговорот од властите за нивното решавање.

ЦКРСМ соработува и со други меѓународни, меѓувладини и невладини организации, вклучувајќи и други национални друштва на Црвен крст/Црвена полумесечина, Меѓународната федерација на друштвата на ЦК/ЦП, Меѓународен комитет на Црвен крст, со цел ревидирање на имплементацијата на Политиката и влијанието на колективните напори за елиминирање на СЕЗ и поврзана злоупотреба на моќ.

Евалуација на примената на оваа Политика ќе се спроведува на секои две години од нејзиното донесување.

Претседател

Проф. д-р Ромел Велев

